

COMMISSIE VAN ADVIES
voor de zaken betreffende
DE BURGERLIJKE STAAT
en de **NATIONALITEIT**

Aan de Minister voor Rechtsbescherming
Drs S. Dekker
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Sector Privaatrecht
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Den Haag, 19 september 2018

Betreft: Intersekse problematiek

Excellentie,

De Commissie van advies voor de zaken betreffende de burgerlijke staat en de nationaliteit (hierna: de Commissie) bericht u het volgende.

Op 22 december 2017 heeft uw ambtgenoot van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mede namens u en de staatssecretaris van BZK, schriftelijke vragen van het kamerlid Sjoerdsma (kenmerk 2017Z15018) beantwoord. Deze vragen hadden betrekking op de uitspraak van het Duitse Bundesverfassungsgericht van 10 oktober 2017¹, waarin is beslist dat de Duitse wetgever vóór 31 december 2018 een derde geslachtsregistratie-optie moet creëren naast de registratie 'man' en 'vrouw' in de geboorteakte, of de geslachtsregistratie geheel achterwege moet laten.

Op de vraag of er in Nederland mogelijkheden zijn voor een dergelijk registratie-optie, is geantwoord dat op uw verzoek de vraag naar de appreciatie van de uitspraak van het Bundesverfassungsgericht is geagendeerd door de Commissie voor haar vergadering van 6 februari 2018 en dat de bewindspersonen de bevindingen van de Commissie met belangstelling tegemoet zien.

De Commissie informeert u thans over haar bevindingen. De Commissie heeft in haar vergaderingen van 6 februari en 28 juni 2018 over deze problematiek beraadslaagd.

In de vergadering van 6 februari jl. is de Commissie erop gewezen dat over de intersekse problematiek een procedure aanhangig is bij de rechtbank Limburg. In deze procedure heeft betrokkene primair wijziging van de geboorteakte gevraagd door een gender neutrale keuze toe te staan dan wel, subsidiair, wijziging in 'geslacht niet nader vast te stellen'. De Commissie heeft het opportuun geacht de uitspraak van de rechtbank af te wachten alvorens een standpunt in te nemen.

---

¹ ECLI:DE:BVerfG:2017:rs20171010.1bvr201916.

In haar beschikking van 28 mei 2018² heeft de rechtbank Limburg overwogen dat sprake is van een maatschappelijke erkenning en ook – in ieder geval een trend naar – juridische erkenning van een neutrale geslachtelijke identiteit (rov. 2.5). De rechtbank heeft, na een weergave van de maatschappelijke en juridische ontwikkelingen, in rov. 2.6 als volgt geconcludeerd:

'Hoewel de rechtbank van oordeel is dat de genderbeleving van doorslaggevend belang is en dat de beleving noch man noch vrouw als zodanig in de akten van de burgerlijke stand opgetekend zou moeten kunnen worden door de vermelding van bijvoorbeeld een X, is dat op dit moment nog niet mogelijk. Het is aan de wetgever om hierin keuzes te maken.

Nu het wel al mogelijk is om in de geboorteakte op te nemen dat "het geslacht van het kind niet is kunnen worden vastgesteld", zoals is bepaald in artikel 1:19d BW, zal de rechtbank aansluiten bij de huidige letter van de wet en het verzoek van de OvJ namens belanghebbende in die zin toewijzen, dat belanghebbende haar geslacht in de geboorteakte kan laten wijzigen in "het geslacht is niet kunnen worden vastgesteld".'

De Commissie heeft in haar vergadering van 28 juni 2018 uitgebreid aandacht besteed aan de beschikking van de rechtbank. De Commissie is van mening dat art. 1:19d BW ziet op de situatie dat het geslacht van het kind twijfelachtig is. In het geval waarover de rechtbank moest oordelen was daarvan geen sprake, maar voelde de betrokkene zich man noch vrouw. Nu de wet niet voorziet in een derde geslachtsaanduiding, heeft de rechtbank toestemming gegeven de geslachtsaanduiding in de geboorteakte van betrokkene te wijzigen in 'geslacht is niet kunnen worden vastgesteld'. Daarmee is een praktische oplossing bereikt die rekening houdt met de wens van betrokkene noch als man noch als vrouw te worden geregistreerd. Het is de Commissie vooralsnog niet gebleken dat de oplossing waartoe de rechtbank Limburg heeft besloten in de praktijk niet zou voldoen of op problemen zou stuiten.

Gelet op deze rechtspraak en op de omstandigheid dat de ontwikkelingen – ook internationaal³ – op het gebied van genderneutraliteit volop in beweging zijn, acht de Commissie het vooralsnog gewenst deze ontwikkelingen af te wachten alvorens over te gaan tot wetswijzigingen.

De Commissie is uiteraard gaarne bereid in deze materie nader van advies te dienen.

Hoogachtend,

Prof. mr. P. Vlas
Voorzitter

Mr. M. Möhring
Secretaris

² ECLI:NL:RBLIM:2018:4931.

³ Zie bijv. de beslissing van de Franse Cour de Cassation van 4 mei 2017, ECLI:FR:CCASS:2017:C100531, waarin is overwogen dat de Franse wet geen andere geslachtsaanduiding kent dan die van man/vrouw en dat een aanduiding 'sexe neutre' grote gevolgen zal hebben voor het Franse recht en tot allerlei wetswijzigingen aanleiding zal geven. In Australië heeft de High Court of Australia 2 april 2014 [2014] HCA 11 NSW overwogen dat een betrokkene in de geboorteregistratie moet worden opgenomen met de aanduiding 'sex non-specific'.